

การพัฒนาฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ Development Of Data-base for the Folk Scholars In Surin.

ไชยรัตน์ ปัญญาเอก* พระครูสาธุกิจโกศล (เดชกุลรัมย์)[†] และเอกรัตน์ มาพะดุง[‡]

Received January 10, 2021; Revised February 12, 2021; Accepted June 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง การพัฒนาฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นและองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบการนำเสนอและถ่ายทอดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ 3) เพื่อสร้างระบบการนำองค์ความรู้ที่ได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) งานวิจัยนี้ใช้วิธีศึกษาโดยวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์และการใช้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นปราชญ์ผู้ทรงภูมิความรู้ในชุมชนชุมชน จำนวน 29 คน คือ ปราชญ์ด้านเกษตรกรรมและเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 11 คน ปราชญ์ด้านศาสนา ประเพณีและพิธีกรรมจำนวน 2 คน ปราชญ์ด้านดนตรีพื้นเมืองจำนวน 2 คน ปราชญ์ด้านจักสานจำนวน 3 คน ปราชญ์ด้านสมุนไพรจำนวน 6 คน ปราชญ์ด้านผ้าไหมจำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) วิเคราะห์และพัฒนาฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นและองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ 2) วิเคราะห์หลักถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบการนำเสนอและถ่ายทอดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ 3) วิเคราะห์และสร้างระบบการนำองค์ความรู้ที่ได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า ฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นและองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ชุมชนท้องถิ่นเป็นถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของคนที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์และระบบความสัมพันธ์ในสังคมซึ่งอาจอาศัยความเอื้ออาทรความผูกพันและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อเป็นเครื่องดำเนินการเพื่อให้มีชีวิตที่ดีร่วมกันการพัฒนาชุมชนเป็นการเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่นการพัฒนาชุมชนมีอยู่ด้วยกันหลายด้านทั้งการเมืองเศรษฐกิจและสังคมการนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ในการชีวิตจนประสบผลสำเร็จสามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอย่างดีจะถูกเรียกว่าผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้เป็นลักษณะเฉพาะของตนเองสามารถพัฒนาความรู้และปรับปรุงจนเกิดทักษะความชำนาญและนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับยุคสมัยและถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ การนำวิธีการจัดการความรู้มาใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการพัฒนาคัดกรองความรู้ในการรวบรวมจัดเก็บเพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้ชุมชนมีความสามารถในการประกอบอาชีพและมีวิถีชีวิตที่ดีงามสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบการนำเสนอและถ่ายทอดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้พบว่าความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลเกิดจากประสบการณ์ เป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ยาวนานและสั่งสม ทดลองใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความรู้ชัดแจ้ง เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาจากตัวบุคคลโดยวิธีการต่าง ๆ ความรู้ประเภทนี้จะต้องผ่านกระบวนการศึกษาและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทันทีซึ่งต้องอาศัยกระบวนการจัดการความรู้เข้าไปดำเนินการ

ผลการวิจัยพบว่า ระบบการนำองค์ความรู้ที่ได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพบว่าข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน นำมาเก็บรวบรวมเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีระบบและข้อมูลที่ประกอบกันเป็นฐานข้อมูลนั้น ต้องตรงตามวัตถุประสงค์

* ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ โทร 084-6177956 อีเมล chairatpanya@gmail.com

[†] อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

[‡] อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

การใช้งานขององค์กรด้วยเช่นกัน เช่น ในสำนักงานก็รวบรวมข้อมูล ตั้งแต่หมายเลขโทรศัพท์ของผู้ที่มาติดต่อจนถึงการเก็บเอกสารทุกอย่างของสำนักงาน ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จะมีส่วนที่สัมพันธ์กันและเป็นที่ต้องการนำออกมาใช้ประโยชน์ต่อไปภายหลัง ข้อมูลนั้นอาจจะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของสถานที่หรือเหตุการณ์ใด ๆ ก็ได้ที่เราสนใจศึกษา หรืออาจได้มาจากการสังเกต การนับหรือการวัดก็เป็นได้ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นตัวเลข ข้อความ และรูปภาพต่าง ๆ ก็สามารถนำมาจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลได้ และที่สำคัญข้อมูลทุกอย่างต้องมีความสัมพันธ์กัน เพราะเราต้องการนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: การพัฒนา, ฐานข้อมูล, ปราชญ์ท้องถิ่น, จังหวัดสุรินทร์

Abstract

The research study of Development of a local philosopher database in Surin Province has 3 objectives as follows: 1) to study and develop the database of local scholars and knowledge of local scholars in Surin province. 2) to transfer the knowledge gained from the study in the form of presentations and transfer the various formats as a model for learning and applying in our lives 3) to create a system for disseminating knowledge that has been distributed to the public through the internet The research is a qualitative research that is based on documentary research, interviews and gathering data from the group of important informants which consist of 29 knowledgeable people in the community. There are 11 philosophers in agriculture and sufficiency economy, 2 scholars in religion, traditions and rituals, 2 scholars in folk music, 2 scholars in basketry, 3 scholars in the herb, 6 scholars in the herb, 6 scholars in silk, 5 in scholars. They were chosen by the specific selection method. The data analysis is divided into 3 steps according to the objectives of the research which are 1) analyze and develop the database of local scholars and knowledge of local scholars in Surin Province 2) analyze the principles of transferring knowledge from the study in the form of presentations and transfer of various forms to be a model for learning and applying. 3) analyze and create a system for disseminating knowledge that has been distributed to the public through the internet.

From the research, it was found that 1. The database of local philosophers and knowledge of local scholars in Surin Province shows that the local communities are the habitats of people who are connected to the geographic conditions and the social relations system that is based on the interaction between each other to be a means to have a good life together. Moreover, community development is a means of economic, social and cultural development for the locality. A community development exists in many aspects, including politics, economy, and society. Applying wisdom to benefit one's life to succeed can appropriately transfer the values of the past and the present. People who have knowledge and experience in any one subject that is well-known will be called a guru. The villagers who have knowledge in their own characteristics can develop their knowledge and improve their skills and apply it appropriately for the times and transfer knowledge, applying knowledge management methods to wisdom localities. This related to the collection of local knowledge that is scattered in individuals or documents to develop it systematically. This has been done by using information technology to help develop the knowledge base for collecting and storing data so that everyone in the community can access the knowledge and develop oneself to be an expert as well as working efficiently which will result in the community's ability to work and have a good way of life in line with the local environment and the knowledge that is local wisdom as well. 2. The transfer of knowledge from the study in the form of presentation and transfer of various forms to be a model for learning and applying the knowledge that is in the person, arising from experience that is the result of learning from long experience and accumulation. It has been tried to improve and change until it is consistent with the cultural environment, traditions, and benefits for the community. For the local knowledge, that is a clear knowledge transmitted from a person through various methods, this kind of knowledge must go through the educational process and systematically storage so that those who want to study can use it immediately. This requires a knowledge management process to proceed

3. The system for disseminating knowledge that has been distributed to the public via the internet network shows that the related information was collected together systematically and the information that makes up that database must meet the objectives of the organization as well. For example, in the office; to gather information not only the contact phone number of the office but also the collection of all official documents. This part of the information will have related sections that are needed to be used later. The information may be about a person, things, places, or any events that we are interested in studying or may come from observation, counting or measurement including data in numbers, text, and images. All of them can be stored as a database and most importantly, all information must be related because we want to use it for future benefits.

Keywords: development, database, local philosopher, Surin Province.

บทนำ

จังหวัดสุรินทร์ เป็นหนึ่งในจังหวัดชายแดนของภาคอีสานตอนล่างหรือ"อีสานใต้" ที่นอกจากจะเต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ อารยธรรม และศิลปวัฒนธรรมของหลากหลายชนชาติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมขอมโบราณ ที่หล่อหลอมและผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทยถิ่นอีสาน จนมีความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นแล้ว ยังมีชื่อเสียงเป็นพิเศษในด้านการเลี้ยงช้าง จนได้ชื่อว่าเมือง"สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่"นอกจากนี้ สุรินทร์ยังโดดเด่นในด้านการทอผ้าไหม มีทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งป่าไม้ แหล่งน้ำ และพืชพรรณอันหลากหลาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ส่งเสริมให้จังหวัดสุรินทร์เป็นเมืองที่น่าสนใจและน่าท่องเที่ยวไม่แพ้จังหวัดอื่นๆ จังหวัดสุรินทร์มีเนื้อที่ประมาณ 8,124 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5 ล้านไร่ เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 24 ของประเทศ ลักษณะพื้นที่ทางตอนใต้บริเวณที่ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นป่าทึบและภูเขาสูงสลับซับซ้อน ถัดมาเป็นที่ราบสูงลูกคลื่นลอนลาด ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ทางตอนเหนือเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีลำน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำมูล ลำน้ำชี ห้วยเสนงสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานจังหวัดหนึ่ง สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นเมื่อประมาณ 2,000 ปีก่อน ในยุคขอมเรืองอำนาจในภูมิภาคนี้ ต่อมาเมื่ออาณาจักรขอมเสื่อมอำนาจลง เมืองดังกล่าวก็ถูกทิ้งร้างไปเป็นเวลานานจนกระทั่งราวปี พ.ศ. 2260 (รองศาสตราจารย์ศิริพร สุเมธรัตน์, 2554: 3)

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ชาวพื้นเมืองของเมืองอัตปือแสนแป แคว้นจำปาศักดิ์ ซึ่งในขณะนั้นเป็นดินแดนของไทยที่เรียกตัวเองว่า "ส่วย" หรือ "กวย"หรือ"กวย"ได้พากันอพยพข้ามลำน้ำโขงมาตั้งชุมชนที่เมืองต่างๆ ในแถบภูมิภาคนี้ รวมถึงที่บ้านอัจจะปะนึ่ง และบ้านกุดปะไท ในเขตอำเภอสังขะและอำเภอสี่พระยา จังหวัดสุรินทร์ คนเหล่านี้มีความสามารถในการจับช้างป่าและนำมาฝึกฝนไว้ใช้งานเป็นอย่างมาก จึงเป็นต้นกำเนิดของตำนาน "เมืองช้าง" ของจังหวัดสุรินทร์นั่นเองต่อมา ในปี พ.ศ. 2306 หลวงสุรินทร์ภักดี (เจียงปุม) หัวหน้าหมู่บ้านเมืองที่ ได้ย้ายหมู่บ้านมาตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านคูประทาย ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองสุรินทร์ในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีชัยภูมิเหมาะสม มีกำแพงค่ายคูล้อมรอบ 2 ชั้น และมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การประกอบอาชีพและอยู่อาศัย ต่อมาพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์โปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะขึ้นเป็น "เมืองประทายสมันต์" และหลวงสุรินทร์ภักดีได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวาง เป็นเจ้าเมืองปกครองเมืองประทายสมันต์ (กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://stat.bora.dopa.go.th/stat/y_stat54.html. สืบค้น 14 ตุลาคม 2562) ในปี พ.ศ. 2329 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ"เมืองประทายสมันต์"เป็น"เมืองสุรินทร์"ตามสร้อยบรรดาศักดิ์ของเจ้าเมืองในขณะนั้น เมืองสุรินทร์มีเจ้าเมืองปกครองสืบเชื้อสายกันมารวม 11 คน จนถึงปี พ.ศ. 2451 มีการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการแผ่นดินเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล "เมืองสุรินทร์" จึงเปลี่ยนเป็น "จังหวัดสุรินทร์" และทางกรุงเทพฯ ได้แต่งตั้งพระกรุงศรีบุรีรักษ์ (สม สุมานนท์) มาดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงประจำจังหวัดหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นคนแรกปัจจุบัน จังหวัดสุรินทร์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอจอมพระ อำเภอปราสาท อำเภอกาบเชิง อำเภอรัตนบุรี อำเภอสนม อำเภอศีขรภูมิ อำเภอสังขะ อำเภอลำดวน อำเภอสำโรงทาบ อำเภอบัวเชด กิ่งอำเภอพนมดงรัก กิ่งอำเภอศรีณรงค์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ และกิ่งอำเภอโนนนารายณ์พุทธศตวรรษที่ 24 ประมาณ พ.ศ.2300 เป็นต้นไปได้มีกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองในวงค์วานตระกูลมอญ-ขแมร์ ที่ถูกเรียกว่า กวย ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณริมชลของเทือกเขาพนมดงรัก กลุ่มชนเหล่านี้มีทักษะความสามารถในด้านวิชาดาราศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาที่ว่าด้วยการจับช้างให้ตรงตามหลักคชลักษณ์ และด้วยเหตุดังกล่าวนี้องค์ในวงศ์วานพุทธศตวรรษที่ 24 การประทะสังสรรค์กันระหว่างกลุ่มชนในเขตเขมรป่าดงกับชนชั้นนำที่กรุงศรีอยุธยาจึงเกิดขึ้นในปัจจุบันด้านประชากรศาสตร์จังหวัดสุรินทร์มีกลุ่มชาติพันธุ์หลัก ๆ ดังนี้

1) ชาวไทยกูย - กวย - เยอกูย (แปลว่า คน) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ “ขอม - มอญเก่า หรือกรอม” อีกกลุ่มหนึ่ง มีรูปร่างลักษณะผิวค่อนข้างคล้ำ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ ชัยภูมิ กาฬสินธุ์อุบลราชธานี บุรีรัมย์ รวมไปถึง ร้อยเอ็ด มหาสารคาม อุดรธานี นครราชสีมา ชาวกูยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เคยครอบครองดินแดนแถบที่ราบสูงในเขตเทือกเขาพนมดงรัก และลงไปจนถึงแถบทะเลสาบในประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน รวมไปถึงถึงในเขตลาวใต้ (เช่น จำปาศักดิ์ อັตตะปือ แสนปาง เป็นต้น) และเวียตนามใต้บางส่วน ซึ่งเป็นดินแดนดั้งเดิม ในสมัยอยุธยาเคยส่งราชทูตเข้ามาค้าขายในราชอาณาจักรอยุธยาและมีการบันทึกไว้ว่ามีสิทธิทางการค้าเท่าเทียมพ่อค้าชาวตะวันตก บรรพบุรุษในอดีตมีการเดินทางค้าขาย การย้ายถิ่นที่อยู่ไปมาระหว่างกันเสมอ ชาวกูยมีภาษาพูด มีการนับเลขเป็นระบบฐานสิบ และในอดีตมี อักษรเป็นของตนเองแต่ได้ขาดหายไปอย่างไม่ปรากฏร่องรอย ปัจจุบันได้มีการค้นคว้า และนำอักษรกูยมาใช้ใหม่แล้วโดยชมรมชาวกูยแห่งประเทศไทย ชาวกูย/กวยเชี่ยวชาญด้านวิศวกร สถาปนิก แพทย์ การปกครอง ครูบาอาจารย์นักบวช ชาวกูยในปัจจุบันส่วนใหญ่สามารถพูดสื่อสารภาษาถิ่นในแถบอีสานใต้ได้หลายภาษา ทั้งภาษากูย กวยภาษาลาว และภาษาเขมร นิยมพูดภาษาเป็น 2 กลุ่ม คือ กูย - ลาว อยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานีร้อยเอ็ด มหาสารคาม และนครราชสีมาบางพื้นที่ ซึ่งพูดภาษากูยในปัจจุบันมีคำภาษาลาวปนอยู่ด้วยบางคำและกูยสุรินทร์ อยู่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานีตอนล่าง ชาวไทยกูยอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดที่อำเภอศีขรภูมิ ลำโรงทับจอมพระ สังขะ บัวเขต ศรีณรงค์ สนม ลำดวน ท่าตูม บางส่วนของอำเภอเมือง เขวาสินรินทร์ และกาบเชิง ปัจจุบันนับถือพุทธศาสนา พราหมณ์ ผสมความเชื่อผีบรรพบุรุษ

2) ชาวไทยเขมร (เขมร) มีการอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องที่จังหวัดสุรินทร์-บุรีรัมย์ ชาวเขมรส่วนใหญ่มีลักษณะผิวขาวเหลือง - ค่อนข้างคล้ำ มีภาษาพูดเป็นของตนเอง ภาษาเขมรป่าดงคล้ายภาษาเขมรในกัมพูชา แต่เสียงเพี้ยนกันอยู่บ้าง เขมรป่าดงแต่เดิมนับถือศาสนาพราหมณ์และผีบรรพบุรุษ ปัจจุบันหันมานับถือพุทธศาสนา ชาวเขมรส่วนใหญ่ชอบและเชี่ยวชาญงานด้านการเกษตร ประมง การเลี้ยงสัตว์ งานบริการ และการละเล่นดนตรี เนื่องบริเวณแอ่งที่ราบลุ่มทะเลสาบโตนเลไปจนถึงบริเวณแถบเวียตนามใต้ในปัจจุบันเป็นพื้นที่เหมาะแก่การทำการเกษตรและเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญมาแต่สมัยโบราณ ชาวเขมรอพยบขึ้นมามีอาศัยอยู่ในแถบสุรินทร์และอีสานใต้ต่อเนื่องมาและในช่วงปี พ.ศ. 2324 ทางฝ่ายเขมรเกิดการจลาจล โดยเจ้าพระยาละหะ (มุ) กับพระยาวิมลราช (ฮู) ฝักใฝ่ในทางญวน และสมัยที่นางตามบุตรเจ้าเมืองประทายเพชร (คาดว่า เป็นลูกสาวเจ้าเมืองชาวกูยจากฝั่งกัมพูชา) ซึ่งเป็นนายของตนมาเป็นสะใภ้หลานชายชาวกูยเจ้าเมืองสุรินทร์ จึงพากันอพยพตามเจ้านายมาอยู่ที่เมืองคูประทาย (เมืองสุรินทร์) เป็นอันมาก และอพยพเข้ามาอีกหลายครั้งในช่วงฝรั่งเศสปกครองและหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://stat.bora.dopa.go.th/stat/y_stat54.html. สืบค้น 14 ตุลาคม 2562)

3) ชาวไทยลาวจังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสุรินทร์ จึงมีเชื้อสายไทยลาวเหมือนกับหลายจังหวัดในภาคอีสาน โดยได้ใช้ภาษาและวัฒนธรรมที่เหมือนกันกับชาวไทยลาวโดยทั่วไป แต่ก็จะมีอยู่ที่แตกต่างในเรื่องของภาษาบ้างในแต่ละท้องถื่น ชาวไทยลาวอพยบเข้ามาในประเทศไทยหลายครั้งด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ

4) ชาวไทยจีนชาวจีนส่วนใหญ่ที่อพยพเข้ามาก่อตัวเป็นชุมชนขึ้นในจังหวัดสุรินทร์นั้น สาเหตุหลัก ๆ มาจากปัญหาการลี้ภัยสงคราม การแตกพ่ายของก๊กต่าง ๆ การเกณฑ์แรงงานทาสที่เกิดขึ้นต่อเนื่องยาวนานมาหลายพันปีของราชวงศ์ต่าง ๆ สงครามฝิ่นกับอังกฤษและชาติต่าง ๆ ในยุโรป ซึ่งสร้างความวุ่นวายในแผ่นดินจีนถึง 100 ปี และต่อเนื่องมาถึงยุคการปฏิวัติประชาธิปไตย สมัย ดร.ซุนยัตเซ็นการปฏิวัติคอมมิวนิสต์นำโดยเหมา เจ๋อตง และสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพญี่ปุ่นบุกจีน ที่ต่อเนื่องยาวนานมากกว่า 54 ปี ในระหว่างพ.ศ. 2438-2492 ทำให้ประชาชนเดือดร้อนลำเค็ญโดยเฉพาะช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวจีนในจังหวัดแต่จิ๋ว มณฑลกลวต้ง และทางแถบตอนใต้ของประเทศจีนในปัจจุบันได้อพยพลี้ภัยเข้ามายังเมืองไทยเป็นจำนวนมาก สายหนึ่งมาทางเรือ ขึ้นฝั่งที่เมืองบางกอก (กรุงเทพมหานคร) อีกสายหนึ่งผ่านเข้ามาทางเวียตนามและลาว ชุมชนชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดสุรินทร์อาจแบ่งออกเป็นสองถึงสามช่วงใหญ่ ๆ ได้แก่ ก่อนการสร้างทางรถไฟผ่านเมืองสุรินทร์ (อพยบเข้ามาจากทางฝั่งชายแดนที่ติดต่อกัน เช่น กัมพูชา ลาว หรือเวียตนาม) และระหว่าง - หลังจากทางรถไฟมาถึงจังหวัดสุรินทร์แล้วซึ่งการคมนาคมสะดวกขึ้นทำให้เกิดการเดินทางไปมาระหว่างจังหวัดและภาคต่าง ๆ ของประเทศสะดวกขึ้น ประเทศจีนในปัจจุบันประกอบกันขึ้นมาด้วยความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลายชนเผ่าพันธุ์ ภาษา ประเพณี และวัฒนธรรม มีรวมๆ กันประมาณ 56 กลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างน้อย กระจายอาศัยอยู่ทั่วประเทศจีน เช่น มองโกล อูยกูร์ ภูจิ้อา ยี ไต ฮั่น จ้วง หุย แมนจู แม้ว ฯลฯ เป็นต้น เช่นเดียวกับประเทศในภูมิภาคแถบเอเชียทั้งหมด

จากกลุ่มชาติพันธุ์ข้างต้นที่กล่าวมาบรรพบุรุษจากกลุ่มต่างๆย่อมมีการถ่ายทอดวิถีการดำเนินชีวิตจึงเป็นความรู้ของชาวบ้าน ซึ่งเรียนรู้มาจากปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคน หรือผู้มีความรู้ในหมู่บ้านในท้องถื่นต่างๆ กลายเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นเรื่องราวทำมาหากิน เช่น การจับปลา การจับสัตว์ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทอผ้า การทำเครื่องมือการเกษตรเหล่านี้เป็นความรู้ความสามารถที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดมาให้เรา มีวิธีการหลายอย่างที่ทำให้

ความรู้เหล่านี้เกิดประโยชน์แก่สังคมปัจจุบัน คือการอนุรักษ์ คือ การบำรุงรักษาสิ่งที่ตั้งงามไว้เช่น ประเพณีต่างๆ หัตถกรรม และคุณค่าหรือการปฏิบัติเพื่อความสัมพันธอันดีกับคนและสิ่งแวดล้อม การฟื้นฟู คือ การรื้อฟื้นสิ่งที่ตั้งงามที่หายไป เลิกไป หรือกำลังจะเลิก ให้กลับมาเป็นประโยชน์ เช่นการรื้อฟื้นดนตรีไทย การประยุกต์คือ การปรับหรือการผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ให้เหมาะสมกับสมัยใหม่ เช่นการใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาล ประสานกับการรักษาสมัยใหม่ การทำพิธีบวงสรวงไม้ เพื่อให้เกิกลำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติ รักษาป่ามากยิ่งขึ้น การประยุกต์ประเพณีการทำบุญข้าวเปลือกที่วัด มาเป็นการสร้างธนาคารข้าว เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน การสร้างใหม่ คือ การค้นคิดใหม่ที่สัมพันธ์กับความรู้ดั้งเดิม เช่น การประดิษฐ์โปงลาง การคิดโครงการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน โดยอาศัยคุณค่าความเอื้ออาทรที่ชาวบ้านเคยมีต่อกันมาหารูปแบบใหม่ เช่น การสร้างธนาคารข้าวธนาคารโคกระบือการรวมกลุ่มแม่บ้านเยาวชนเพื่อทำกิจกรรมกันอย่างมีระบบมากยิ่งขึ้นภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมนั้น ชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆหากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันทำมาหากิน การร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติศาสนา พิธีกรรมและประเพณีความรู้เป็นคุณธรรม เมื่อผู้คนใช้ความรู้นั้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติความรู้เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เป็นแนวทางหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของครอบครัว ความสัมพันธ์กับคนอื่นความสัมพันธ์กับผู้ล่วงลับไปแล้ว กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และกับธรรมชาติความรู้เรื่องทำมาหากินมีอยู่มาก เช่นการทำไร่ทำนา การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การจับปลา จับสัตว์ การผ้า ทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม ซึ่งมีลวดลายที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและความคิดของชาวบ้าน การทำเครื่องปั้นดินเผา การแกะสลักไม้และหินซึ่งจะได้จากโบราณสถานในพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ

ปราชญ์ท้องถิ่นจึงเป็นอีกส่วนสำคัญในการดำรงซึ่งความเป็นภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตของเผ่าพันธุ์มนุษย์ในทุกยุคทุกสมัยและจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันกระแสการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาของคนในชุมชนที่มีองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตจึงจัดให้มีโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีขึ้น เป็นการบูรณาการการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเข้ากับการพัฒนาและส่งเสริมการตลาดสินค้า OTOP ในชุมชนต่าง ๆ ด้วยความคิดสร้างสรรค์ มีนวัตกรรมของการพัฒนาและยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและเพิ่มยอดขายสินค้า OTOP ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ด้วยยุทธศาสตร์การตลาดที่แตกต่างไปจากที่เคยทำมา เพิ่มคุณค่าให้สินค้า OTOP ให้เป็นเสน่ห์ดึงดูดให้คนเข้าไปท่องเที่ยวในจังหวัดต่างๆ ที่มีสินค้า OTOP ที่เป็นผลผลิตของชุมชนต่างๆ ในแต่ละจังหวัด เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว เพิ่มรายได้จากการขายสินค้า OTOP ที่ผลิตโดยสมาชิกในชุมชน ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชน ดังที่กล่าวมานี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึง คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า และมีประสิทธิผลต่อ สังคมโดยรวม โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ มุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานโดยใช้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของพลังประชารัฐมาใช้ในการพัฒนาที่ ยั่งยืนและให้ “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา การจัดการชุมชนจึงมีลักษณะของความร่วมมือของ คนในชุมชน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการ ตนเองเพื่อสร้างสรรค์พลังที่เข้มแข็งและการก้าว เดินไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน (อรพิน ปิยะสกุลเกียรติและคณะ, 2561: 220) ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวชุมชน ฯลฯ อีกทั้งการรู้จักเลือกสรรภูมิ ปัญญาในการบูรณาการกับวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการ โดยการส่งเสริมให้ชาวบ้านใน ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการน าประสบการณ์ความ รอบรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วน บุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสังคม และการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอนาคต บทบาทปราชญ์ชาวบ้านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการตนเองของ ชุมชนให้เกิดเข้มแข็ง และยั่งยืนอยู่ได้ท่ามกลาง กระแสการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่เก่าแก่และเป็นจังหวัดที่มีปราชญ์ท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมาก แห่งหนึ่งของประเทศ เมื่อกล่าวถึงปราชญ์ท้องถิ่นคนส่วนใหญ่มักจะคิดถึงองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาที่มาจาก ชาวบ้านเป็นความรู้ที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ปรับตัวผ่านประสบการณ์ที่สั่งสมพัฒนาและสืบทอดกันต่อๆมาเพื่อใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขหลักการแนวคิดและวิถีชีวิตของปราชญ์เป็นสิ่งที่คนในยุคสมัยปัจจุบันนี้ควรได้เรียนรู้และนำไปเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต การนำภูมิปัญญาจากปราชญ์ชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ในการทำงานซึ่งสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ในระดับบุคคลและชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีจังหวัดสุรินทร์ก็มีการนำเอาองค์ความรู้เกี่ยวกับปราชญ์ท้องถิ่นมาใช้ในการเสริมสร้างคุณค่าอย่างมากมายปราชญ์ชาวบ้านจึงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างเข้มแข็งของชุมชนโดยเป็นผู้ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในชุมชนของตนเองร่วมกันจัดการทรัพยากรที่มีอยู่

อย่างเป็นระบบและเกิดความยั่งยืนด้วยการเรียนรู้และฝึกตนเองให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนกระตุ้นปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกรักชุมชนมีความหวงแหนสมบัติสาธารณะของชุมชนและเกิดค่านิยมร่วมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและรวบรวมปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นสุรินทร์และจัดการองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยนำผลการศึกษาามาจัดระบบ เรียบเรียงและเผยแพร่สู่สาธารณชนทั่วไปรวมทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณชนเพื่อให้ประชาชนนำไปเป็นแนวทางและแบบอย่างเพื่อเรียนรู้และประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืนต่อไปอีกทั้งการดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้จะสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ระดับชาติและนานาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นและองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบการนำเสนอและถ่ายทอดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้
3. เพื่อสร้างระบบการนำองค์ความรู้ที่ได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นและองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ทั้งนี้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบการนำเสนอและถ่ายทอดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้และสร้างระบบการนำองค์ความรู้ที่ได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพจำนวน 29 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ 6 ด้าน คือด้านเกษตรกรรมและเศรษฐกิจพอเพียง 11 คน ด้านศาสนาประเพณีและพิธีกรรม 2 คน ด้านดนตรีพื้นเมือง 2 คนด้านจักสาน 3 คน ด้านสมุนไพรและการแพทย์พื้นบ้าน 6 คน และ ด้านผ้าไหม 5 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 29 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย 1. แบบสัมภาษณ์ ที่ใช้สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านซึ่งเป็น แหล่งข้อมูลที่ได้มาแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่นจำนวน 6 ด้าน ในจังหวัดสุรินทร์ตามหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ และนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาจาก ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) กับประเด็นที่ต้องการประเมิน และความ เหมาะสมของข้อความและภาษาที่ใช้ จากนั้นจะนำผลประเมินมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามทั้ง 4 ตอน ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสร้างเป็นแบบเลือกตอบ จากการสำรวจ,ศึกษาเอกสารฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 2 การสร้างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามวัดความรู้ความสามารถของปราชญ์ท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหลักในการสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ระบุรายการข้อมูลที่ต้องการของแต่ละประเด็น จากการ ศึกษาและรวบรวมฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นและองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นสุรินทร์ และนำไปจัดทำแบบสอบถามและรายการข้อคำถาม

ตอนที่ 3 การสร้างแบบสอบถาม แบบประมาณค่าเกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบการนำเสนอและถ่ายทอดรูปแบบต่างๆเพื่อเป็นแบบอย่างการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้

ตอนที่ 4 การสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสามารถในการนำองค์ความรู้ที่ได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จัดทำแบบสอบถามและรายการข้อคำถามแต่ละประเด็น

โดยจัดทำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, และ 1 ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ระดับคำตอบ 5 หมายถึง ระดับความสามารถมากที่สุด	กำหนดค่าคะแนนเท่ากับ 5
ระดับคำตอบ 4 หมายถึง ระดับความสามารถมาก	กำหนดค่าคะแนนเท่ากับ 4
ระดับคำตอบ 3 หมายถึง ระดับความสามารถปานกลาง	กำหนดค่าคะแนนเท่ากับ 3
ระดับคำตอบ 2 หมายถึง ระดับความสามารถน้อย	กำหนดค่าคะแนนเท่ากับ 2
ระดับคำตอบ 1 หมายถึง ระดับความสามารถน้อยที่สุด	กำหนดค่าคะแนนเท่ากับ 1

การแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมีความหมายดังนี้

ความสามารถในรูปแบบการนำเสนอและถ่ายทอดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	ความสามารถระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	ความสามารถระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	ความสามารถระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	ความสามารถระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	ความสามารถระดับน้อยสุด

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในวิทยาเขตสุรินทร์ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ และผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ของคำถามทั้งนี้เพื่อให้แบบสอบถามที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ เพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์(Item-Objective Congruence Index : IOC) อยู่ระหว่าง 5 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงตามเนื้อหาการทดลองใช้เครื่องมือผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับปราชญ์ท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีประชากรจำนวน 30 คน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าประสิทธิผลแอลฟา(Alpha-coefficient method) ของ Combrash ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.86 ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป แบบสอบถามปลายเปิดสำหรับแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับวิทยาเขตที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยติดต่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บแบบสอบถาม โดยมีหนังสือราชการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มานำส่ง พร้อมกับติดต่อนัดหมายทางโทรศัพท์เป็นระยะ และผู้วิจัยได้ไปสอบถามด้วยตนเอง ส่วนการเก็บข้อมูลเนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ประสานงานกับผู้นำชุมชนเพื่อนัดหมายล่วงหน้าในการสัมภาษณ์ ปราชญ์ชาวบ้าน การสังเกต ได้สังเกตเมื่อเข้าไปชุมชน ทั้งนัดหมายและไม่ได้นัดหมาย การพัฒนาฐานข้อมูล ทำการพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นเพื่อจัดเก็บข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้าน และข้อมูลสำคัญต่าง ๆ มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

1) เก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักและนำข้อมูลไปวิเคราะห์โครงสร้างของข้อมูลเพื่อออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูล

2) วิเคราะห์ระบบ ทำการสร้างแผนภาพบริบท (Context diagram) ของระบบแสดงการไหลของข้อมูลระดับสูงสุดและภาพรวม การทำงานของระบบ

3) ออกแบบ ทำการออกแบบแบบจำลองความสัมพันธ์ของข้อมูล (ERDiagram) และออกแบบฐานข้อมูลเพื่อใช้สำหรับจัดเก็บข้อมูลส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) พัฒนาระบบ ทำการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP (PHP hypertext preprocessor) ระบบจะแสดงผลในรูปแบบภาษา HTML (Hypertext markup language) และใช้ระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL

5) ทดสอบระบบทำการทดสอบการทำงานของระบบตามกระบวนการทดสอบโปรแกรม (Software testing) ได้แก่

5.1) ทดสอบความถูกต้องของระบบ โดยทดสอบฟังก์ชันการทำงานส่วนต่าง ๆ

5.2) ทดสอบ ประสิทธิภาพของระบบด้านการรองรับข้อมูลการรองรับจำนวนผู้ใช้ ความเร็วในการแสดงผลข้อมูล และความง่ายต่อการใช้งาน

5.3) แก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้ระบบทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

6) นำไปใช้งาน ระบบฐานข้อมูลอยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลออนไลน์ใช้งานผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ผ่านโปรแกรมแสดงผลเว็บไซต์ (Web browser)

ผลการวิจัย

การพัฒนาฐานข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นและองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนท้องถิ่นเป็นถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของคนที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์และระบบความสัมพันธ์ในสังคมซึ่งอิงอาศัยความเอื้ออาทร ความผูกพัน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อเป็นเครื่องดำเนินการเพื่อให้มีชีวิตที่ร่วมกันการพัฒนาชุมชนเป็นการเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่นการพัฒนาชุมชนมีอยู่ด้วยกันหลายด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ในการชีวิตจนประสบผลสำเร็จสามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอย่างดีจะถูกเรียกว่าผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้เป็นลักษณะเฉพาะของตนเองสามารถพัฒนาความรู้และปรับปรุงจนเกิดทักษะความชำนาญและนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับยุคสมัยและถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้ชาวบ้านในชุมชนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์การจัดการองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการรวบรวม จัดเก็บ และถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านที่มีอยู่ในชุมชน เพื่ออนุรักษ์องค์ความรู้เหล่านั้นให้อยู่คู่กับชุมชนต่อไปแต่ปัญหาที่สำคัญของการจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้านในปัจจุบันของชุมชนยังขาดจัดการที่เป็นระบบการเผยแพร่ถ่ายทอดยังไม่แพร่หลายส่งผลให้เกิดการสูญหายของความรู้ที่มีคุณค่าเหล่านี้

ถ่ายทอดองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การนำวิธีการจัดการความรู้มาใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการพัฒนาค้นหาความรู้ในการรวบรวมจัดเก็บเพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนานตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้ชุมชนมีความสามารถในการประกอบอาชีพและมีวิถีชีวิตที่ดีงามสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มี 2 ประเภท คือ ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลเกิดจากประสบการณ์ เป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ยาวนานและสั่งสมทดลองใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม ประเพณีและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความรู้ชัดแจ้ง เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาจากตัวบุคคลโดยวิธีการต่าง ๆ ความรู้ประเภทนี้จะต้องผ่านกระบวนการศึกษาและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทันทีซึ่งต้องอาศัยกระบวนการจัดการความรู้เข้ามามีส่วนในการ

การพัฒนาประเทศในระยะ 50 กว่าปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เดินตามกระแสการพัฒนาทั้งทางวิชาการและทางเศรษฐกิจของสังคมโลก โดยเฉพาะแนวทางการพัฒนาที่ทำลายฐานทรัพยากรท้องถิ่น ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางสังคม โดยเฉพาะชุดความรู้ต่าง ๆ ที่เคยมีมาในอดีต ได้มีการปรับเปลี่ยน โดยใช้ความรู้จากภายนอกเข้ามาทดแทน หรือเปลี่ยนแปลงชุดความรู้ที่เคยมีอยู่ในท้องถิ่น ที่มีความเหมาะสมทั้งทางด้านระบบธรรมชาติ ระบบสังคม และระบบสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมในแทบทุกด้าน นำไปสู่การขาดแคลนและความไม่ “เพียงพอ” ในทุกด้านของระบบชีวิตทำให้คนไทยทั้งถิ่น ทั้งความเป็นไทย หันไปชื่นชมกับระบบคิด ระบบความรู้ และระบบการพัฒนา แบบตะวันตก หรือแบบต่างชาติ จนแทบจะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองในปัจจุบัน ที่ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาที่หันมาพึ่งตนเอง ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่จำเป็นต้องหันกลับ มาศึกษา หาคูแค้นและข้อดีต่าง ๆ ที่เคยมีและที่ยังใช้ได้ อยู่ ของความรู้ ภูมิปัญญา และการปฏิบัติในท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของระบบในพื้นที่แต่ละแห่งของประเทศไทย

กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟู ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะหายไปและแม้แต่คนที่ยังปฏิบัติอยู่ก็ไม่ค่อยจะภาคภูมิใจในความรู้ที่ตัวเองมี ไม่กล้าที่จะถ่ายทอดหรือนำไปบอกเล่าให้ใครทราบ ทำให้เกิดการสูญหาย ทั้งโดยธรรมชาติ และโดยการ “ไม่มั่นใจ” ในความรู้ที่ตัวเองมีฉะนั้น ลู่ทางที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ต้องอาศัยความเข้าใจและความพยายามที่จะฟื้นฟูความภาคภูมิใจและความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือในตัวบุคคลวิธีการหนึ่งที่มีการดำเนินงานอยู่แล้วก็คือ การเชิดชูภูมิปัญญาไทยในสาขาต่าง ๆ แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่ได้มีการพิจารณาในรายละเอียดถึงที่ไปที่มาของ

การสัมฤทธิ์ผล ของชุดความรู้หรือภูมิปัญญาต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดข้อกังขาให้กับทุกคนในท้องถิ่นและนักวิชาการทั่วไป ดังนั้น ทางเลือกทางหนึ่งก็คือ การนำความรู้เชิงประจักษ์ ที่มีอยู่และได้ผลจากการปฏิบัติในพื้นที่ต่างๆ มาตรวจสอบ หรือทดสอบ โดยหลักการทางวิทยาศาสตร์ และทางธรรมชาติวิทยา ที่จะทำให้ทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกัน คนที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน ก็จะพลอยเข้าใจตัวเองไปด้วยโดยอาศัยหลักการ คุณธรรม นำความรู้ สู่สัมมาทิฐิ

การสร้างระบบการนำองค์ความรู้ที่ได้เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า การนำความรู้ของปราชญ์เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทุกวันนี้ง่ายมากเพราะโลกออนไลน์ของเราพัฒนาไปไกลมาก ๆ การสื่อสารออนไลน์จึงกลายเป็นสิ่งที่เข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตของคนเรามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากทุก ๆ วันเราจำเป็นต้องมีการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นการรับหรือส่งก็ตามดังนั้นก็ปฏิเสธไม่ได้จริง ๆ ว่าเป็นโลกสมัยใหม่ที่ไม่ได้มีแค่เรื่องของความเชื่อซ้ำอีกต่อไปแต่ทุกอย่างต้องเร็วและสามารถเข้าถึงได้ง่ายดายด้วยซึ่งการสื่อสารออนไลน์นี้ก็มีประโยชน์ด้วยกันหลายข้อเช่น ทำให้ทุกคนสามารถรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว หรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) นโยบายเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สำนักงานจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์ สามารถนำองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปเป็นกรอบกำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งบนรากฐานของภูมิปัญญาของท้องถิ่น

2) องค์กรส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนการสร้างกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนที่ได้เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นผู้เชื่อมโยงชุดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับสถานศึกษาเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษา ในแต่ละท้องถิ่นนั้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรวิจัยเกี่ยวกับหลักวิธีการถอดสรุปบทเรียนจากองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในจังหวัดสุรินทร์ตกผลึกจนกลายเป็นภูมิปัญญา สามารถนำไปปฏิบัติใช้ในที่อื่น ๆ ได้

2) วิเคราะห์ ถึงความจำเป็น และความต้องการที่แท้จริง ทำให้ชีวิตหรือชุมชน สามารถจัดความสัมพันธ์ หรือ กำหนดท่าทีต่อสิ่งที่มาจากภายนอก ที่เข้ามา เป็นผู้เลือก คัดสรร อะไรควรรับ หรือควรปฏิเสธ รับแล้วควรปรับให้เข้ากับชีวิตหรือชุมชน ได้อย่างไร เป็นการรู้เท่าทันสิ่งภายนอก เปรียบเสมือนชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันโรคภัยที่เข้ามา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาการหลักคิดของปราชญ์ในด้านการพัฒนาคนให้เกิดปัญญา มีความคิดที่จะแก้ปัญหาด้วยตัวเอง การระดมทุน ระดมทรัพยากรมาที่หลัง มีความเชื่อมั่นว่าถ้ามนุษย์เกิดปัญญา จะสามารถแก้ปัญหาได้ การทำงานร่วมกัน จึงต้องตระหนักเสมอว่าเป็นกระบวนการในการสร้างคนขึ้นมา

2) หลักคิดและวิถีชีวิตของปราชญ์ เป็นสิ่งที่คนในยุคสมัยนี้ ควรได้เรียนรู้ และนำไปเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญา วิธีการในการทำงาน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติในระดับบุคคลและชุมชนได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2554). ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎร

ทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://stat.bora.dopa.go.th/stat/y_stat54.html.

สืบค้น 14 ตุลาคม 2562.

ศิริพร สมธรรตน์. (2554). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสุรินทร์. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

อรพิน ปิยะสกุลเกียรติและคณะ. (2561). บทบาทของปราชญ์ชาวบ้านในการจัดการตนเองของชุมชน. วารสารเกษมบัณฑิต

19(ฉบับพิเศษ) มีนาคม 2561